

ЮВІЛЕЇ

П.Т. Максименко, А.К. Ніколішин, Т.О. Петрушанко, П.М. Скрипников

ПРОФЕСОР ЮХИМ МИХАЙЛОВИЧ ГОФУНГ (ДО 140-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Виповнюється 140 років з дня народження видатного діяча вітчизняної стоматології, основоположника вищої стоматологічної освіти, Заслуженого діяча наук УРСР професора Юхима Михайловича Гофунга.

Ю.М. Гофунг народився 1876 року в м. Константинограді (нині Краснограді) Полтавської губернії в сім'ї вчителя. Середню освіту отримав у Полтавській класичній гімназії. У 1896 році вступив, а в 1899 році закінчив Варшавську зуболікарську школу і з поверненням в Полтаву почав зуболікарську практику в лікарні при громаді Червоного Хреста, де протягом 4 років безкоштовно лікував незможних хворих.

У 1912 році Юхим Михайлович Гофунг був відраджений в університетську клініку Берліну для оволодіння новими методами діагностики і лікування захворювань зубів, а також зубного протезування. Повернувшись із відрадження, він викладає в Харківській зуболікарській школі та вивчає актуальні проблеми лікування зубів.

У цей період Ю.М. Гофунг виконує декілька робіт з консервативного лікування хвороб зубів, а

також бере участь в організації і проведенні з'їзду зубних лікарів, який відбувся в м. Харкові у 1911 р. і в роботі делегатського з'їзду зубних лікарів в Москві (1913 р.).

Найбільш яскравою виявилась здатність Юхима Михайловича як організатора, вченого, педагога після 1917 року.

Очолюючи одонтологічну комісію СРСР у 1919-1921 рр., Ю.М. Гофунг брав активну участь в організації державної мережі спеціалізованої допомоги населенню та вищої стоматологічної освіти в республіці.

У 1920 році за декретом уряду УРСР була створена зуболікарська мережа, в якій надавали безкоштовну стоматологічну допомогу головним чином робітникам промислового підприємства, вагітним жінкам і дітям. Для укріплення і подальшого розвитку державної мережі стоматологічної допомоги були потрібні висококваліфіковані кадри лікарів-стоматологів.

Ю.М. Гофунг активно і наполегливо ставив питання перед урядом СРСР і РФСР про невідкладну необхідність одонтологічних кафедр і факультетів в медичних ВНЗ, де змогли б готуватися кваліфіковані кадри лікарів-стоматологів і розроблюватись актуальні проблеми стоматології.

У 1921 році, не дивлячись на тяжке економічне положення країни, уряд УРСР знайшов кошти для організації одонтологічного факультету при Харківській медичній академії з метою підготовки лікарів-одонтологів з вищою освітою.

Ректорат доручив Ю.М. Гофунгу організувати роботу факультету. Наприкінці 1921 року факультет почав функціонувати, а в липні 1924 року здійснений перший випуск лікарів-одонтологів в кількості 72 осіб. Таким чином в країні був закладений фундамент для підготовки кваліфікованих лікарів-стоматологів в системі вищих медичних навчальних закладів. Незабаром одонтологічні факультети були відкриті ще в ряді великих промислових центрів України.

За період з 1921 по 1929 р. при одонтологічному факультеті також було організовано і проведено 4 цикли підвищення кваліфікації лікарів стоматологів. Однак, не дивлячись на досягнуті успіхи в підготовці кадрів для задоволення потреб населення в стоматологічній допомозі, лікарів-стоматологів не вистачало, а їх загальноклінічна і спеціальна підготовка залишалась посередньою.

Слабо розроблялися і актуальні проблеми стоматології.

Тому, з метою збільшення кількості і підвищення якості підготовки лікарів-стоматологів, а також більш інтенсивного розвитку наукових досліджень з актуальних проблем стоматології, 19 серпня 1931 року уряд СРСР видає наказ № 73 про відкриття самостійного Харківського стоматологічного інституту. Проректором з навчальної і наукової роботи був призначений професор Ю.М. Гофунг. При активній участі Юхима Михайловича були складені навчальний план та програми для вивчення дисциплін.

Отже, є підстави вважати Юхима Михайловича Гофунга основоположником вищої стоматологічної освіти в Україні і одним із організаторів найстарішого в країні – Харківського стоматологічного інституту, а нині Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава).

Професор Ю.М. Гофунг був не тільки великим організатором, але й висококваліфікованим педагогом і лікарем, видатним вченим і активним громадським діячем. Впродовж 22 років (з 1921 по 1943 рр.) він беззмінно керував кафедрою терапевтичної стоматології на початку одонтологічного факультету Харківського медичного інституту (1921-1930 рр.), а потім Харківського стоматологічного інституту (1931-1943 рр.). В останній рік свого життя (1944 р.) він керував кафедрою терапевтичної стоматології Московського медичного стоматологічного інституту.

Його лекції, блискучі за формою та глибокі за змістом, залучали широку аудиторію студентів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, викладачів стоматологічних кафедр. Він проводив лекції в Баку, Тифлісі, Нижньому Новгороді, Дніпропетровську, Кременчуці, Полтаві, Харкові та інших містах.

Багатий педагогічний та клінічний досвід Ю.М. Гофунг узагальнив в свої працях. Він видав навчальні посібники «Практическое зубоветеринарное» (1923, 1928), «Основы одонтологии» (1931), підручники «Терапевтическая стоматология» (1939, 1946), «Основы протезного зубоветеринарного» (1923, 1938). Написані у співавторстві та видані посібники: спільно з І.Г. Лукомським «Клиника болезней зубов и полости рта» (1936), спільно з Д.Л. Ентінім «Терапевтическая стоматология» (1938), спільно з Н.А. Астаховим і А.Я. Катцем «Ортопедическая стоматология» (1940). Ці підручники і посібники впродовж десятиліть були настільними книгами для студентів і лікарів. Більшість їх положень не втратили свого значення і в наш час.

Ю.М. Гофунг навчав молодих спеціалістів впродовж всього свого життя, навчався і сам. У 1911 році він слухає і відпрацьовує курс бактеріології, а потім і профпатології. Будучи деканом стоматологічного факультету і завідувачем кафедри, вступає на лікувальний факультет і в 1926 році успішно його закінчує. У період з 1906 по 1926 рр. тричі виїздив в однорічні наукові відрядження за кордон в найкращі університетські зуболікарські клініки Європи для освоєння наукових

досягнень в галузі експериментальної стоматології.

Досить широке коло проблем стоматології, над якими працювали Ю.М. Гофунг і співробітники кафедри. Це проблеми карієсу зубів і його ускладнень, патології пародонту та слизової оболонки порожнини рота, деякі аспекти стоматології дитячого віку, а також зубного протезування. Однак головна увага приділялась проблемі хвороб пульпи зуба. Ю.М. Гофунг уперше виявив і описав клітини РЕС в пульпі зуба, усебічно вивчив клініко-морфологічну картину при різних фазах запалення пульпи, запропонував класифікацію хвороб пульпи, вичерпно описав їх клініку і діагностику.

Матеріали цих досліджень були узагальнені і представлені в якості дисертації на здобуття наукового ступеню доктора медичних наук, а потім монографії (1928).

Класифікація пульпітів, розроблена Ю.М. Гофунгом, увійшла в підручники і посібники з терапевтичної стоматології і користується визнанням лікарів стоматологічних установ нашої країни.

Ю.М. Гофунг опублікував більш ніж 70 наукових робіт з актуальних проблем стоматології. Під його керівництвом підготовані і захищені 7 кандидатських дисертацій. Найбільш яскраво охарактеризував роботи Юхима Михайловича і його співробітників професор І.Г. Лукомський. Він писав: «Ю.М. Гофунг і його школа дали всебічний аналіз місцевих проявів інфекційних захворювань в зубі, звернув при цьому особливу увагу на розробку питань клініки та терапії. Для школи Ю.М. Гофунга характерно поєднання гістоморфологічних досліджень з тонким клінічним описом і розробкою техніки лікування захворювань зубів».

Вельми багатогранна суспільна діяльність професора Ю.М. Гофунга. Він голова Харківського зуболікарського об'єднання, голова Харківського обласного наукового об'єднання стоматологів, голова одонтологічної комісії Наркомздрава СРСР, член Президії Всеукраїнської вченої медичної ради Наркомздрава СРСР. Він один із організаторів і редакторів журналу «Одонтология», який видавався в Харкові з 1924 по 1931 рр.

З 1933 року професор Гофунг – редактор журналу «Врачебное дело» в розділі «Стоматология», член Президії і один із співголовуючих усіх Всесоюзних та Всеукраїнських стоматологічних з'їздів та конференцій, які проводились в період до 1941 року.

Враховуючи великі заслуги професора Ю.М. Гофунга у сфері розвитку стоматологічної освіти, розробки актуальних проблем стоматології і підготовки лікарів стоматологів, уряд в 1941 році присвоїв йому почесне звання «Заслужений діяч науки УРСР».

В особі професора Юхима Михайловича Гофунга стоматологічна громадськість шанує організатора вищої стоматологічної освіти в Україні, видатного вченого і педагога, клініциста, який зробив великий внесок в організацію, становлення і розвиток стоматології як галузі клінічної медицини.